

بررسی جامعه‌شناختی نگرش کارکنان ناجا به تأسیس پلیس یگان ویژه زن

محمد جوانمرد^۱، رضا پور علی^۲ و رضا پارسای^۳

۱- کارشناس ارشد مدیریت اطلاعات انتظامی دانشگاه علوم انتظامی امین، نویسنده مسئول: Yang.man80@gmail.com

۲- کارشناس ارشد مدیریت منابع انسانی، دانشگاه علوم انتظامی امین، R1355.poorali@gmail.com

۳- دانشجوی دکتری علوم سیاسی گرایش مسائل ایران، دانشگاه آزاد تهران مرکز، Parsa4034@gmail.com

چکیده

زمینه و هدف: اگرچه امروزه زنان در اکثر مأموریت‌های پلیس حضور دارند، اما چنین به نظر می‌رسد که جامعه نیازمند حضور بیشتر این پلیس در شرایط و وضعیت‌های خاص همچون بروز برخی مشکلات اجتماعی یا سیاسی (واقعی یا غیرواقعی) که می‌تواند منجر به شکل‌گیری انواع ناآرامی‌ها، رفتارهای جمعی، آشوب‌ها، رفتارهای پیش‌بینی‌ناپذیر و از این قبیل از سوی قشر زنان شود؛ است. در همین راستا، این مطالعه با هدف بررسی جامعه‌شناختی نگرش کارکنان ناجا به تأسیس پلیس یگان ویژه زن انجام پذیرفته است.

روش: تحقیق حاضر از نظر هدف و ماهیت، کاربردی و از حیث روش اجرا، پیمایشی است. جامعه آماری شامل کارکنان و دانشجویان دانشگاه علوم انتظامی امین و کارکنان یگان ویژه تهران بزرگ است که تعداد ۱۵۰ نفر به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای به‌عنوان حجم نمونه انتخاب و به‌صورت تمام شمار مورد پرسش قرار گرفته‌اند. برای جمع‌آوری داده‌ها، از روش میدانی و از ابزار پرسش‌نامه محقق ساخته استفاده و پرسش‌نامه طراحی شده در سه حوزه الف) ضرورت و لزوم تأسیس پلیس یگان ویژه زن؛ ب) میزان موفقیت پلیس یگان ویژه زن در مأموریت‌ها و ج) چالش‌ها و نیازمندی‌های پلیس یگان ویژه زن تنظیم شد.

یافته‌ها: مقادیر تی به‌دست آمده از آزمون تی تک نمونه‌ای در مورد هر سه متغیر فوق، در سطح اطمینان بیش از ۹۹ درصد ($Sig = /0.00$) پذیرفته و تأیید شده است و میانگین پاسخ‌های ارائه‌شده توسط نمونه آماری در مورد هر سه متغیر تحقیق و شاخص‌های مربوطه، بر اساس طیف لیکرت (۱ تا ۵)، در دامنه ۳ تا ۵ قرار گرفته است. **نتیجه‌گیری:** از آنجا که دامنه میانگین‌های محاسبه‌شده بیشتر از ۳ است، می‌توان استدلال کرد که پاسخگویان با توجه به سه محور اصلی ضرورت و لزوم تأسیس، میزان موفقیت و چالش‌ها و نیازمندی‌های پلیس یگان ویژه زن، نگرش مثبتی نسبت به تأسیس پلیس یگان ویژه زن داشته‌اند.

کلیدواژه‌ها: جامعه‌شناختی، نگرش، تأسیس، پلیس، یگان ویژه زن

◀ **استناد (به شیوه APA ویرایش ۶):** جوانمرد، محمد؛ پورعلی، رضا؛ پارسای، رضا (پاییز و زمستان ۱۳۹۵). بررسی جامعه‌شناختی نگرش کارکنان ناجا به تأسیس پلیس یگان ویژه زن. *دوفصلنامه پژوهش‌های انتظامی-اجتماعی زنان و خانواده*، ۴ (۲)، ۱۵۱-۱۶۶.

مقدمه

بروز شورش و اختلال مدنی که در آن گروهی مرتکب اعمال خشونت علیه مردم و اموال دولتی می‌شود، می‌تواند برای دولت‌ها ویرانگر باشد. نمونه بارز آن، شورش‌هایی است که در آگوست سال ۲۰۱۱ در لندن رخ داد که طی آن، بیش از ۲۰۰ میلیون یورو به اموال دولتی و خصوصی خسارت دید و در آن، نیروی پلیس ضد شورش انگلیس بیش از ۲۰۰ نفر زخمی و ۲ نفر کشته داشته است (کمیته قربانیان و شورش‌ها، ۲۰۱۱). مسلماً، همه دولت‌ها نیازمند امنیت، ثبات و آرامش‌اند که جنبه بیرونی (رسمی) آن از سوی پلیس ایفا می‌شود (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۶۸، ص ۲۶۰). لذا یکی از دلایل ظهور سازمان پلیس، حفظ امنیت عمومی در سطح عملیاتی با محوریت قوانین و مقررات رسمی است. به این ترتیب، با توجه به نقش سه‌گانه دولت در فرآیند «مراقبت»، «کنترل» و «نظم و امنیت» (محکی و بدیعی، ۱۳۸۴، ص ۲۸۰) و نیز نقش سازمان پلیس به مثابه یکی از سازمان‌های رسمی و حکومتی اعمال مراقبت، کنترل و نظم و امنیت، جایگاه منحصر به فردی را می‌توان در ایجاد نظم و امنیت اجتماعی برای سازمان پلیس قائل شد. لذا هیچ نهادی به اندازه سازمان پلیس با مفاهیم و پدیده‌هایی چون قدرت، نظم، امنیت، شهروندی و قانون پیوند نداشته است (شاکری، ۱۳۸۱، ص ۱۵).

نیروی انتظامی برخلاف سایر نیروهای مسلح، به دلیل ماهیت و نوع مأموریت‌هایش، در فرآیندی دائماً در حال تعامل (آن هم از نوع چهره به چهره) با شهروندان است (نوری شمیرانی، ۱۳۷۸، ص ۲۰). این سازمان از حیث گستردگی و تنوع مأموریت‌ها از چنان درجه وسعت و اهمیت برخوردار است که به نظر می‌رسد اختلال در هر یک از مأموریت‌های آن، مستقیماً به تمامی سطوح و سازمان‌های اجتماعی تسری یابد. پلیس باید از یک سو انتظارات و مطالبات بر حق جامعه را مورد تجزیه و تحلیل قرار داده و از سوی دیگر، ساختار سازمانی خود را در برابر تغییر و تحولات اجتماعی متحول کند. تحولاتی که بتواند این سازمان را همگام با شرایط ساختاری جامعه و مقتضیات اجتماعی بازتعریف کند (معاونت اجتماعی ناجا، ۱۳۸۳، ص ۴).

بیش از نیمی از جمعیت کنونی ایران را دختران و زنان تشکیل می‌دهند. حضور فعال زنان در عرصه‌های مختلف اجتماعی بدان معنا است که زنان افزون بر انجام وظایف سنتی و متعارف، از این پس مسئولیت‌های فرهنگی، علمی، اقتصادی و غیره را نیز متقبل می‌شوند. با وارد شدن زنان به فعالیت‌های اجتماعی و بر عهده گرفتن نقش بیشتر، نه تنها زمینه استعدادها و شکوفایی آنان فراهم می‌شود، بلکه به لحاظ امنیتی و پلیسی، ناگزیر بسترهای تازه‌ای برای انواع جدید بزه دیدگی و مجرمیت نیز ایجاد می‌شود (رجبی، ۱۳۶، ص ۱۳۹۰).

پلیس زن مفهومی است که در ادامه حضور زنان در عرصه‌های اجتماعی و افزایش بزهکاری و بزه دیدگی آنان از سوی سازمان‌های پلیسی برخی کشورهای جهان از جمله ایران به وجود آمد. گفتنی است ضرورت اجتماعی می‌طلبد تا از زنان به عنوان پلیس استفاده شود. در ایران پذیرش و تربیت زنان پلیس از سال ۱۳۴۵

به‌صورت افسری آغاز شده، ولی پس از انقلاب و تصویب قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۶۶ و نیز قانون و مقررات نیروی انتظامی در سال ۱۳۷۴، آموزش زنان برای مشاغل انتظامی مدتی متوقف شد، اما با اصلاح تبصره ماده ۲۰ قانون و مقررات استخدامی ناجا در خردادماه سال ۱۳۷۷، استخدام زنان در مشاغل انتظامی مجدداً شناخته شد (شایگان، ۱۳۸۲، ص ۱۰۳-۱۰۴).

جامعه ایران تحت تأثیر تحولات دیگر کشورهای جهان، طی چند دهه اخیر شاهد تغییرات سریع، مداوم و شگرفی در عرصه‌های مختلف اجتماعی بوده است (معاونت اجتماعی ناجا، ۱۳۸۳) که آن را از تمام دوره‌های گذشته زندگی اجتماعی متمایز می‌کند. از سوی دیگر، پیامدها و آثار «جامعه اطلاعاتی - ارتباطی جدید» مبتنی بر فناوری‌های دائماً نو شونده، به‌قدری زندگی اجتماعی را دگرگون ساخته که سرعت آن‌ها، به‌کارگیری روش‌های نوین و بازنگری در بسیاری از شیوه‌ها و پیش‌فرض‌های حیات اجتماعی را ضروری کرده است. لذا پذیرش شتاب تغییرات (به‌عنوان پدیده اجتماعی عصر جدید)، تلاش برای شناخت و تعیین چگونگی و چرایی آن و بالاخره کوشش برای برنامه‌ریزی و مدیریت این تغییرات در حوزه‌های اجتماعی اجتناب‌ناپذیر است. طبیعی است با این رویکرد و مرور حوادث و رخداد‌های سال‌های اخیر درخواستیم یافت بخشی از مخاطبان پلیس، به‌ویژه یگان‌های ویژه ناجا چه در فعالیت‌های اجتماعی و چه در مواجهه با چالش‌های جامعه (که برخی از آن‌ها در قالب برگزاری اجتماعات، گردهمایی، تظاهرات، و تجمعات غیرقانونی، بروز اغتشاشات، رفتارهای جمعی، آشوب‌ها و غیره است)، زنان هستند.

اگرچه امروزه زنان در اکثر مأموریت‌های پلیس از قبیل کشف مواد مخدر، قاچاق کالا، انگشت‌نگاری، بررسی صحنه قتل و جسد مقتوله، تحقیقات خودکشی زنان، کنترل اماکن زنانه، کنترل ورود و خروج اتباع بیگانه و مسافران زن در مبادی ورودی و خروجی کشور حضور دارند (وبلاگ زن آیت، ۱۳۸۸)، اما چنین به نظر می‌رسد که جامعه نیازمند حضور بیشتر این پلیس در شرایط و وضعیت‌های خاص‌تر مانند: بروز برخی مشکلات اجتماعی یا سیاسی (واقعی یا غیرواقعی) که می‌تواند منجر به شکل‌گیری انواع ناآرامی‌ها، رفتارهای جمعی، آشوب‌ها، رفتارهای پیش‌بینی‌ناپذیر و از این قبیل از سوی قشر زنان شود، است. با این وصف، زنان پلیس به لحاظ ویژگی‌های احساسی و عاطفی، از رفتارهای خشونت‌آمیز کمتری در مواجهه با شهروندان هم‌جنس خود از خود نشان می‌دهند. این امر از یک‌سو در ایجاد ارتباطات سالم بین شهروندان به‌ویژه زنان و پلیس مؤثر بوده ولی از طرفی، نوعی ضعف برای مأموریت‌های سخت پلیسی از نوع مأموریت یگان ویژه است. بنابراین، مسئله اصلی این مقاله آن است که نگرش جامعه‌شناختی کارکنان ناجا به تأسیس و راه‌اندازی پلیس یگان ویژه زنان چیست؟ به‌عبارت‌دیگر، کارکنان ناجا در سه حیطة شناختی، احساسی و رفتاری، چه نگاهی به راه‌اندازی این پلیس دارند؟ **پیشینه تحقیق:** با توجه به جدید بودن موضوع، تحقیق مستقلى نه‌فقط با عنوان نگرش کارکنان ناجا به تأسیس پلیس یگان ویژه زن یافت نشد؛ که موضوعات نزدیک و مشابه هم نه در درون و نه در بیرون از سازمان

وجود نداشت. با این وصف تعداد اندکی از مقالات به نظر مرتبط گردآوری شد. نخستین منبع مربوط به ایاسی، عشایری و چراغی (۱۳۸۷) است که طی مقاله‌ای به بررسی فنون متقاعدسازی با روحیه پرسنل یگان ویژه تهران بزرگ برای مداخله در بحران‌ها پرداخته‌اند و یکی از علل تشکیل یگان‌های ویژه پلیس را وجود تنوع قومیت‌ها و به طبع آن بروز خشونت‌ها و درگیری‌ها ذکر کرده‌اند. به‌زعم آن‌ها، حتی شکل‌گیری برخی بحران‌های امنیتی را می‌توان به همین خشونت‌ها ربط داد.

مهری نژاد، مجیدی و صیدی (۱۳۸۷) تحقیقی را در خصوص عوامل استرس‌زای کارکنان پایور یگان ویژه پاسداران در کنترل اغتشاشات انجام داده‌اند که هدف اصلی آن اثبات استرس‌زا بودن و تحت‌فشار بودن کارکنان یگان ویژه (با تأکید بر مؤلفه‌هایی مانند تأثیر ارتباطات بین سازمانی، نحوه ارزیابی عملکرد در کنترل اغتشاشات، نگرانی درباره آسیب جسمی و عاطفی به مردم در هنگام کنترل اغتشاشات عوامل استرس‌زا، ابهام در چگونگی برخورد با اغتشاش‌گران در هنگام کنترل اغتشاشات، نگرانی درباره کاهش جایگاه شغلی در اثر نقص در ایفای وظیفه در هنگام کنترل اغتشاشات و غیره) بوده است. نتایج این تحقیق نشان داد آسیب جسمی و عاطفی را در اولویت اول، ایجاد استرس و سپس ابهام در برخورد با اغتشاش‌گران، ارزیابی عملکرد، مخاطرات جانی، روابط سازمانی و کاهش جایگاه شغلی را در اولویت‌های بعدی کارکنان قرار داده است.

شایگان (۱۳۹۰) مقاله‌ای با عنوان بررسی عوامل مؤثر بر نگهداشت پلیس زن انجام داده است. این مقاله با مطالعه نظری موضوع فوق در قالب عوامل مؤثر بر رضایت‌مندی کارکنان، به بررسی هریک از این عوامل از جمله ماهیت کار، رهبری، روابط با همکار، ایمنی شغلی، مشارکت در تصمیم‌گیری‌ها، شرایط فیزیکی کار و غیره در شرایط فعلی زنان پلیس پرداخته و پیشنهادهایی برای خروج از این وضعیت، افزایش رضایت‌مندی زنان پلیس و به پیروی از آن، بهره‌وری بالاتر آنان و صرفه‌سازمانی در نگهداشت پلیس زن ارائه داده است.

مخدوم و محمودی (۱۳۹۰) مقاله‌ای با عنوان نقش پلیس زن در برخی کشورهای جهان انجام داده‌اند. این مقاله به حضور زنان در نیروی پلیس برخی کشورهای جهان اشاره دارد و در فضایی کلی، به بررسی نقش و فعالیت زنان در مشاغل پلیسی، مشکلات و موانع موجود، مأموریت‌ها و زمینه‌های کاری، نحوه استخدام، ساختار سازمان و مزایای حضور زنان در نیروی پلیس اشاره دارد.

نگرش: عبارت است از ترکیبی از باورها و هیجان‌هایی که شخص را پیشاپیش آماده می‌کند تا به دیگران، اشیاء و گروه‌های مختلف به شیوه مثبت یا منفی نگاه کند. نگرش‌ها، ارزیابی از اشیاء را خلاصه می‌کنند و در نتیجه، پیش‌بینی یا هدایت اعمال یا رفتارهای آینده را بر عهده می‌گیرند (اتکینسون و دیگران، ۱۳۶۸). گوردون آلپورت (۱۹۳۵) نگرش را چنین تعریف کرده است: «نگرش یک حالت آمادگی ذهنی و عصبی است که از طریق تجربه سازمان می‌یابد و بر واکنش فرد نسبت به تمامی موضوع‌ها و موقعیت‌های وابسته به نگرش

تأثیر مستقیم و پویا بر جای می‌گذارد». از سویی، کرج و کراچفیلد (۱۹۴۸) نگرش را این‌گونه تعریف کرده‌اند: «نگرش عبارت است از سازمان پایدار فرآیندهای انگیزشی، عاطفی، ادراکی و شناختی در ارتباط با برخی از جنبه‌های دنیای فرد» (شریفی، ۱۳۸۱، ص ۴۱۳). اهمیت نگرش‌ها در این است که در زمینه‌سازی و شکل‌دهی به رفتارها، ایجاد انگیزش‌ها، ارضای نیازها و جهت‌دهی به گرایش‌ها، تأثیری جدی دارند. به همین دلیل، مطالعه آن‌ها بخش عمده‌ای از روان‌شناسی اجتماعی را به خود اختصاص داده است. هیچ مفهوم مجردی نتوانسته است همچون مفهوم «نگرش»، موقعیت عمده‌ای در روان‌شناسی اجتماعی کسب کند (کلاین برگ، ۱۳۶۸، ص ۵۳۸). **پلیس یگان ویژه (پلیس ضد شورش):** پلیس ضد شورش^۱، پلیسی سازمان‌یافته، آموزش‌دیده و مجهز برای مقابله با جمعیت، تظاهرات و شورش است (برانتینگهام و برانتینگهام^۲، ۱۹۹۳). پلیس ضد شورش در برخی کشورها به‌صورت سازمانی جداگانه و در برخی دیگر، واحدی موازی با سایر واحدهای پلیس آن کشورهاست و برای شرایط مختلف و انواع مقاصد از جمله برای کنترل شورش، متفرق کردن و کنترل جمعیت، حفظ نظم عمومی، کاهش جرم و جنایت و محافظت از مردم و اموال آن‌ها استفاده می‌شود (گرانووتر^۳، ۱۹۷۸، ص ۱۴۲۱). اولین پلیس آموزش‌دیده با تکنیک‌های مدرن برای مقابله با اغتشاشات و کنترل جمعیت در سال ۱۹۲۵ و در شانگهای چین تأسیس شد (اسکات و ویدمن^۴، ۲۰۱۱، ص ۱۴۳).

یگان‌های ویژه نیروی انتظامی از منحصربه‌فردترین یگان‌های عملیاتی پلیس ایران هستند. کنترل اجتماعات، مبارزه و برخورد با اغتشاشات و تجمعات غیرقانونی، مشارکت در عملیات‌های ویژه (گروگان‌گیری، بمب‌گذاری، طرح‌های پاک‌سازی و غیره)، اعزام نیرو و امداد رسانی به دیگر واحدهای پلیس کشور از جمله وظایف عمده یگان‌های ویژه ناجاست. از واحدهای این یگان می‌توان به واحد ضد اغتشاش، واحد زنان، واحد اسواران (اسب‌سواران)، باشگاه براق که مسئولیت آموزش چتربازی، پاراگلایدر، سقوط آزاد، موتورسواری کارکنان و سایر مردم را به عهده دارد، واحد رهایی‌گروگان، واحد سپکا (سگ‌های پلیس)، واحد دریایی، واحد چک و خنثی‌سازی بمب و تله‌های انفجاری. بخش عمده‌ای از واحدهای یگان ویژه مردان و زنان در تهران مستقر است و در مراکز استان‌ها نیز متناسب با جمعیت، واحدهای ویژه‌ای استقرار یافته‌اند. زمان انجام مأموریت‌ها و عملیات این پلیس در سه مورد است که از آن‌ها به‌عنوان سه وضعیت سفید، خاکستری و زرد و قرمز یادشده است.

- **وضعیت سفید:** در وضعیت عادی هیچ‌گونه رویدادی که موجب برهم خوردن نظم عمومی جامعه شود، اتفاق نیفتاده است و تمام سازمان‌ها، خدمات روزانه خود را ارائه می‌دهند. در این شرایط، وظایف این نیرو در برقراری نظم و امنیت مسابقات ورزشی خلاصه می‌شود. نیروهای یگان ویژه با لباس‌های ورزشی در ورزشگاه‌های کشور حضور یافته

1. Antidisturbios
2. Brantingham & Brantingham
3. Granovetter
4. Schutte & Weidmann

و به جهت جلوگیری از ایجاد جو امنیتی در ورزشگاه‌ها، از پوشش و نام «یگان ایمنی ورزشگاه‌ها» استفاده می‌کنند.

- **وضعیت خاکستری:** در وضعیت غیرعادی (خاکستری)، برخی بی‌نظمی‌ها، تخلف‌ها و جرائم محل نظم و امنیت جامعه در مراحل اولیه هستند و نیروهای این یگان باید به‌عنوان کمک‌رسان و یاری‌دهنده سایر نیروهای درگیر باشند. از مصادیق این وضعیت می‌توان به امدادرسانی به افراد در معرض بلایای طبیعی، تسهیل ترافیک، رهایی گروگان و مقابله با حملات تروریستی را نام برد.

- **وضعیت زرد و قرمز:** در این دو مرحله، وضعیت انتظامی و امنیتی جامعه به علت وقوع تخلفات و بی‌نظمی‌های گسترده خارج از کنترل نیروهای انتظامی عادی بوده و جان و مال شهروندان به‌طور گسترده در معرض تعرض و خطر است. وقوع اغتشاشات وسیع و برنامه‌ریزی شده با هدف مقابله با دولت و حکومت مرکزی از جمله این موارد است که نیروهای این یگان موظف به دخالت و مقابله هستند (وبگاه جنوب نیوز، ۱۳۹۵).

به‌کارگیری پلیس زن در یگان ویژه: نظم و امنیت و در مقابل بی‌نظمی و ناامنی (مانند بروز و گسترش رفتارهای جمعی، آشوب‌ها، درگیری‌ها و اغتشاشات و از این قبیل)، از جمله پدیده‌های اجتماعی هستند که جامعه شناسان علاقه‌مندند آن‌ها را مایه اصلی تحقیق خود قرار دهد. به باور برخی جامعه شناسان، به‌ویژه کارکردگرایان ساختاری مانند «جانسون» و البته دیگران مانند «دوتو کویل»، اشتباهات و بی‌نظمی‌های فکری در بدنه نظام سیاسی و البته بسیاری موارد دیگر، از جمله تردید و دودلی‌های نظامیان و ژنرال‌ها تا اندازه زیادی در بروز ناآرامی‌ها و اغتشاشات دخالت دارد. از این رو، دوتو کویل همانند جانسون، بر این اعتقاد بودند که حضور و تلاش‌های نظامیان برای بقای حکومت‌ها بسیار ضروری است.

تمامی جوامع نیازمند برقراری نظم و امنیت‌اند. پلیس‌ها از جمله مهم‌ترین سازمان‌های حافظ نظم و امنیت در جامعه‌اند. یگان‌های ویژه پلیس یکی از زیرمجموعه‌های نیروی انتظامی است که در اجرای این وظیفه به کلیت پلیس کشور کمک می‌کند. زمانی که زنان پلیس برای اولین بار در انتهای قرن بیستم، وارد سازمان پلیس شدند، تصور بر این بود که نقش آن‌ها تنها محدود به چند کار زنانه است، حتی این نگرش نیز در عموم مردم وجود داشت که پلیس بودن برای زنان با توجه به روحیه جسمی که دارند، متناسب و سازگار نیست. بر اساس اطلاعات به‌دست آمده، به دلیل افزایش جمعیت و نرخ رو به رشد فعالیت اقتصادی و مشارکت‌های اجتماعی زنان، نه فقط میزان جرائم (خاص و مشترک با مردان) زنان نیز روندی رو به رشد را نشان می‌دهد، سرقت، قاچاق مواد مخدر و کالا، روابط جنسی نامشروع و غیره از مهم‌ترین جرائمی هستند که زنان را گرفتار می‌سازد. شرایط فوق، امکان حضور بیشتر و پیچیده‌تر زنان در حوزه‌های انتظامی، اطلاعاتی و حفاظتی و غیره را به‌ویژه در تغییر و تحولات اجتماعی بیشتر کرده است (وبلاگ زن آیت، ۱۳۸۸).

الزامات (چالش‌ها و نیازمندی‌های) تأسیس پلیس یگان ویژه زن

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران نیز ضمن تأکید مستقل و خاص بر حقوق زن به‌منزله فعال اجتماعی

اصل ۲۱)، به‌طورکلی، همهٔ افراد را اعم از زن و مرد یکسان در پناه حمایت قانون قرار داده است. پس باید برای زنان تدابیر خاصی که یک نوع تبعیض مثبت نسبت به مردان داشته باشند، پیش‌بینی شود؛ زیرا زنان با توجه به ویژگی‌های جسمی و روانی خود به‌ویژه در مسائل کیفری چه بزه دیده، چه بزه‌کار باید از حمایت‌های ویژه‌ای بهره‌مند شوند. پس ایده استفاده و به‌کارگیری پلیس زن در این راستا گام مؤثری است.

پلیس معمولاً نخستین نهادی است که در جریان ارتکاب جرم قرار می‌گیرد و اغلب نخستین مرجعی است که شکایت بزه دیده و به‌طورکلی اعلام‌جرم در آنجا مطرح می‌شود. بر این اساس، پلیس زن باید از یک‌سو، با کسب مهارت‌های فنی و آموزش‌های حقوقی به ظرافت و حساس بودن وظایف خود، به‌عنوان ضابط، به هنگام دستگیری، نگهداری و بازجویی مظنونان و متهمان جرائم امنیتی و غیره آگاه باشد؛ پس‌نیازی به توسل به روش‌ها، اقدام‌ها و رفتارهای نامتعارف، غیرانسانی و تحقیرآمیز ندارد و از سوی دیگر، با آموزش‌های مربوط به حقوق شهروندی، الزامات آیین دادرسی کیفری و کسب تجربه‌های مختلف در مقابله با بزه‌کاران جرائم، در رفتار خود با مردم در سطح جامعه، کرامت‌مداری را الگوی رفتاری خود قرار دهند (رجبی، ۱۳۹۰، ص ۱۳۸). در ایران طبق قانون، تأمین و حفظ نظم و امنیت عمومی در جامعه و به‌تبع آن، مدیریت بحران‌ها تا حد زیادی بر عهدهٔ نیروی انتظامی است. از طرفی، در سالیان اخیر، ورود زنان در عرصه‌های مختلف اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و غیره به‌صورت رسمی و غیررسمی بر پیچیدگی حوادث و بحران‌های مربوطه افزوده است. لذا در راستای ارتقای مدیریت بحران‌های مذکور، لازم است استفاده از زنان به‌صورت رسمی در دستور کار پلیس در قالب پلیس یگان ویژه زن قرار گیرد. بنابراین، توجه به شرایط ویژهٔ مأموریت‌های محوله به یگان ویژه (شرایط روانی، فیزیکی و غیره حاکم بر مأموریت) و همچنین وضعیت و شرایط فردی زن (شرایط روحی، جسمانی و غیره زن)، می‌طلبد که تأسیس و شروع بکار پلیس یگان ویژه زن براساس تأمین برخی نیازمندی‌ها و رفع چالش‌ها و محدودیت‌های احتمالی صورت بگیرد که به شرح جدول زیر می‌توان تبیین کرد:

جدول ۱. چالش‌ها و نیازمندی‌های تأسیس پلیس یگان ویژه زن

ملاحظات فقهی در برخورد با زنان جامعه	نیازمندی‌های پلیس یگان ویژه زن	دانش تخصصی پلیس یگان ویژه زن.
حمایت قانونی و حقوقی		مهارت‌های تخصصی پلیس یگان ویژه زن
اطلاع‌رسانی گسترده در سطح جامعه		تجهیزات و امکانات ویژه
ملاحظات فرهنگی و اجتماعی جامعه اسلامی - ایرانی		آمادگی جسمانی ویژه
بررسی فقهی در خصوص البسهٔ مورد استفادهٔ خود		آمادگی روحی و روانی ویژه
بررسی مقررات سازمانی در خصوص البسهٔ مورد استفادهٔ خود		تحقیقات علمی در سازمان‌دهی این نیرو

روش

تحقیق حاضر از نظر هدف و ماهیت، کاربردی و از حیث روش اجرا، پیمایشی به‌صورت توصیفی - تحلیلی است. جامعهٔ آماری شامل کارکنان و دانشجویان دانشگاه علوم انتظامی امین و کارکنان یگان ویژه تهران بزرگ

است که تعداد ۱۵۰ نفر به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای (با استفاده از جدول کرجسی و مورگان (۱۹۷۰ م) به‌عنوان حجم نمونه انتخاب و به‌صورت تمام شمار مورد پرسش قرار گرفته‌اند. برای جمع‌آوری داده‌ها، از روش میدانی و از ابزار پرسش‌نامه محقق ساخته استفاده شد. پرسش‌نامه طراحی شده در سه حوزه الف) ضرورت و لزوم تأسیس پلیس یگان ویژه زن (حاوی ۱۰ گویه)؛ ب) میزان موفقیت پلیس یگان ویژه زن در مأموریت‌ها (حاوی ۱۲ گویه)؛ ج) چالش‌ها و نیازمندی‌های پلیس یگان ویژه زن (حاوی ۱۲ گویه) تنظیم شد. به‌منظور تجزیه و تحلیل داده‌های حاصل از پرسشنامه، از آزمون تی تک نمونه (میانگین متغیرها) و آزمون فریدمن (اولویت‌بندی گویه‌های مربوط به هر متغیر) بهره گرفته شده است. جهت سنجش اعتبار گویه‌ها، از روش اعتبار صوری استفاده شده و این اعتبار بر پایه قضاوت داوران به‌وسیله چند تن از اساتید و کارشناسان متخصص، اهل فن و صاحب‌نظر در این زمینه مورد تأیید قرار گرفته است. جهت سنجش و بررسی پایایی پرسش‌نامه نیز از طریق آزمون آلفای کرونباخ صورت پذیرفت که درنهایت با توجه به ضریب آلفای کلی بالاتر از ۰/۷ (۰/۹۳۱)، مطلوب و موردقبول بوده است.

جدول ۲. آزمون آلفای کرونباخ

ضریب آلفا	آزمون آلفای کرونباخ
۰/۸۹۹	ضرورت و لزوم تأسیس پلیس یگان ویژه زن
۰/۸۹۸	میزان موفقیت پلیس یگان ویژه زن در مأموریت‌ها
۰/۸۷۸	چالش‌ها و نیازمندی‌های پلیس یگان ویژه زن
۰/۹۳۱	ضریب آلفای کلی

یافته‌ها

الف) یافته‌های توصیفی

جدول ۳. یافته‌های جمعیت شناختی

ویژگی‌ها		مؤلفه‌ها	
درصد	فراوانی		
۱۵/۴	۲۳	زن	جنسیت
۸۴/۶	۱۲۶	مرد	
۲۶/۲	۳۹	مجرد	تأهل
۷۳/۸	۱۱۰	متأهل	
۱۹/۳	۲۹	زیر دیپلم و دیپلم	تحصیلات
۳۸	۵۷	فوق‌دیپلم	
۲۸/۷	۴۳	لیسانس	
۱۴	۲۱	فوق‌لیسانس و دکترا	

۱۲/۷	۱۹	زیر ۵ سال	سنوات خدمتی
۴۰	۶۰	۵ تا ۱۰ سال	
۳۶/۷	۵۵	۱۰ تا ۲۰ سال	
۱۰/۷	۱۶	۲۰ سال به بالا	
۵۲/۷	۷۹	یگان ویژه	تجربه خدمتی
۴۷/۳	۷۱	سایر یگان‌های ناجا	
۲۶	۳۹	ستاد	محل خدمت
۶۰	۹۰	صف	
۱۴	۲۱	تحت آموزش	

یافته‌های جمعیت شناختی نشان می‌دهد که ۸۴/۶ درصد پاسخ‌گویان مرد و ۱۵/۴ درصد زن هستند که از این بین، ۷۳/۸ درصد متأهل و ۲۶/۲ درصد مجرد هستند. بالاترین سواد پاسخ‌گویان با ۳۸ درصد مربوط به فوق‌دیپلم است و پایین‌ترین آن با ۱۴ درصد مربوط به فوق‌لیسانس و دکترا است. ۱۲/۷ درصد پاسخ‌گویان زیر ۵ سال، ۴۰ درصد بین ۵ تا ۱۰ سال، ۳۶/۷ درصد بین ۱۰ تا ۲۰ سال و ۱۰/۷ درصد بالای ۲۰ سال سنوات خدمتی داشته‌اند که از این بین ۵۲/۷ درصد تجربه خدمت در یگان ویژه ناجا را داشته‌اند. از نظر محل خدمت، ۲۶ درصد پاسخ‌گویان ستادی، ۶۰ درصد صفی و ۱۴ درصد تحت آموزش بوده‌اند.

جدول ۴. درصد فراوانی گویه‌های مربوط به متغیر ضرورت و لزوم تأسیس پلیس یگان ویژه زن

متغیر	گویه‌ها	میانگین
ضرورت و لزوم تأسیس پلیس یگان ویژه زن	۱ توجه به ویژگی‌های فردی زنان جامعه	۳/۹۲
	۲ افزایش حضور اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و ... زنان در جامعه	۳/۶۳
	۳ حفظ اعتبار سازمانی در برخورد با زنان متخلف	۳/۴۷
	۴ تأسیس پلیس یگان ویژه زن صرفاً در شهرهای بزرگ کشور ضرورت دارد.	۳/۸۴
	۵ جامعه ما در حال حاضر آمادگی و شرایط لازم برای پذیرش پلیس یگان ویژه زن را به دست آورده است.	۳/۴۵
	۶ رفتارهای جمعی مرتبط با زنان	۳/۳۶
	۷ توجه به حقوق شهروندی زنان جامعه	۳/۹۱
	۸ توجه به مسائل فقهی در برخورد با زنان	۴/۰۰
	۹ توجه به ملاحظات فرهنگی و تربیتی جامعه	۳/۸۰
	۱۰ توجه به ملاحظات قانونی	۴/۰۲

بررسی میانگین گویه‌ها در جدول ۴ نشان می‌دهد که پاسخ‌گویان در گویه‌های «توجه به ملاحظات قانونی»، «توجه به مسائل فقهی در برخورد با زنان»، «توجه به ویژگی‌های فردی زنان جامعه» و «توجه به حقوق شهروندی زنان جامعه» به ترتیب با میانگین ۴/۰۲، ۳/۹۲ و ۳/۹۱ نظر کاملاً مثبتی نسبت به ضرورت و لزوم تأسیس پلیس یگان ویژه زن داشته‌اند.

جدول ۵. درصد فراوانی گویه‌های مربوط به متغیر میزان موفقیت و اثربخشی عملکرد پلیس یگان ویژه زن در مأموریت‌ها

متغیر	گویه‌ها	میانگین
میزان موفقیت پلیس یگان ویژه زن در مأموریت‌ها	۱ پلیس زن در برخورد با اغتشاشگران و معترضان زن، بهتر عمل می‌کند.	۳/۲۷
	۲ حضور پلیس زن در یگان ویژه در تجمعات اجتماعی باعث تمرکز کاری پلیس مرد می‌شود.	۳/۴۵
	۳ اگر پلیس زن با پلیس مرد به مأموریت‌های یگان ویژه اعزام شوند، موفق‌تر عمل می‌کنند.	۴/۰۱
	۴ پلیس زن در برآورده شدن خواسته‌ها و انتظارات جامعه در امور زنان موفق‌تر عمل می‌کند.	۳/۵۸
	۵ پلیس زن در برآورده شدن خواسته‌ها و انتظارات سازمانی در امور زنان موفق‌تر عمل می‌کند.	۳/۵۲
	۶ حضور پلیس زن در اغتشاشات و تجمعات اجتماعی، سرعت و قدرت عمل پلیس مرد را بالا می‌برد.	۳/۷۱
	۷ پلیس زن توانایی حضور به موقع در مأموریت‌های یگان ویژه را دارد.	۳/۶۳
	۸ احساسات زنانه، تأثیری بر کار آبی و اثربخشی پلیس یگان ویژه زن ندارد.	۳/۷۲
	۹ شرایط ویژه مأموریت‌های یگان ویژه، تأثیری بر کار آبی و اثربخشی پلیس یگان ویژه زن ندارد.	۳/۷۵
	۱۰ پلیس یگان ویژه زن از قدرت تدافعی در مأموریت‌ها برخوردار است.	۳/۷۸
	۱۱ حضور پلیس یگان ویژه زن در ارتقای اعتبار سازمانی (سرمایه اجتماعی) ناجا مؤثر است.	۴/۰۶
	۱۲ حضور پلیس یگان ویژه زن در افزایش رضایت‌مندی مردم مؤثر است.	۴/۱۹

بررسی میانگین گویه‌ها در جدول ۵ نشان می‌دهد که پاسخگویان در گویه‌های «افزایش رضایت‌مندی مردم با حضور پلیس یگان ویژه زن»، «ارتقای اعتبار سازمانی (سرمایه اجتماعی) ناجا با حضور پلیس یگان ویژه زن» و «موفقیت بیشتر پلیس یگان ویژه زن با حضور پلیس مرد» به ترتیب با میانگین ۴/۱۹، ۴/۰۶، ۴/۰۱ نظر کاملاً مثبتی نسبت به میزان موفقیت و اثربخشی عملکرد پلیس یگان ویژه زن در مأموریت‌ها داشته‌اند.

جدول ۶. درصد فراوانی گویه‌های مربوط به متغیر چالش‌ها و نیازمندی‌های تأسیس پلیس یگان ویژه زن

متغیر	گویه‌ها	میانگین
چالش‌ها و نیازمندی‌های تأسیس پلیس یگان ویژه زن	۱ نیازمند کسب دانش تخصصی پلیس یگان ویژه زن است.	۴/۳۴
	۲ نیازمند کسب مهارت‌های تخصصی پلیس یگان ویژه زن است.	۴/۲۵
	۳ نیازمند تجهیزات و امکانات ویژه مأموریت‌های خود است.	۴/۰۵
	۴ نیازمند کسب آمادگی جسمانی ویژه مأموریت‌های خود است.	۴/۲۴
	۵ نیازمند کسب آمادگی روحی و روانی ویژه مأموریت‌های خود است.	۴/۲۷
	۶ نیازمند انجام تحقیقات علمی در سازمان‌دهی این یگان است.	۴/۱۲
	۷ نیازمند ملاحظات فقهی در برخورد با زنان جامعه است.	۴/۰۸
	۸ نیازمند حمایت قانونی و حقوقی است.	۴/۱۴
	۹ نیازمند اطلاع‌رسانی گسترده در سطح جامعه است.	۳/۹۷
	۱۰ نیازمند ملاحظات فرهنگی و اجتماعی جامعه اسلامی - ایرانی است.	۴/۱۸
	۱۱ نیازمند بررسی فقهی در خصوص البسه مورد استفاده خود است.	۴/۲۴
	۱۲ نیازمند بررسی مقررات سازمانی در خصوص البسه مورد استفاده خود است.	۴/۲۰

بررسی میانگین گویه‌ها در جدول ۶ نشان می‌دهد که پاسخگویان در گویه‌های «کسب دانش تخصصی پلیس یگان ویژه زن»، «کسب آمادگی روحی و روانی ویژه مأموریت‌های خود» و «کسب مهارت‌های تخصصی پلیس یگان ویژه زن» به ترتیب با میانگین ۴/۳۴، ۴/۲۷، ۴/۲۵ نظر کاملاً مثبتی نسبت به متغیر چالش‌ها و نیازمندی‌های تأسیس پلیس یگان ویژه زن داشته‌اند. لازم به ذکر که پاسخگویان نسبت به سایر گویه‌ها، نظر کاملاً مثبتی داشته‌اند و آن‌ها را به‌عنوان چالش‌ها و نیازمندی‌های تأسیس پلیس یگان ویژه زن مورد تأیید قرار داده‌اند.

ب) یافته‌های تحلیلی

آزمون تی تک نمونه: آزمون t تک نمونه‌ای جهت تعیین اینکه آیا میانگین مشاهده‌شده در نمونه که به‌صورت تصادفی از جامعه انتخاب شده است، مقداری برابر با میانگین مفروض جامعه دارد یا خیر، به کار می‌رود.

سؤال اول: ضرورت و لزوم تأسیس پلیس یگان ویژه زن چیست؟

جدول ۷. آماره‌های یک نمونه‌ای

انحراف معیار	میانگین	تعداد	آماره‌ها
۰/۸۱۴۰۲	۳/۷۶۷۱	۱۴۶	ضرورت و لزوم تأسیس پلیس یگان ویژه زن

جدول ۸. آزمون تی تک نمونه‌ای - میانگین متغیر ضرورت و لزوم تأسیس پلیس یگان ویژه زن

فاصله اطمینان ۹۵٪ اختلاف		میانگین اختلاف	سطح معناداری	درجه آزادی	مقدار آماره تی	آزمون تی تک نمونه
حداکثر	حداقل					
۳/۹۰۰۳	۳/۶۳۴۰	۳/۷۶۷۱۲	۰/۰۰۰	۱۴۵	۵۵/۹۱۸	ضرورت و لزوم تأسیس پلیس یگان ویژه زن

بر اساس جداول ۷ و ۸، مقدار تی به‌دست‌آمده برابر با ۵۵/۹۱۸ است و از آنجا که این مقدار در سطح اطمینان بیش از ۹۹ درصد ($Sig = ۰/۰۰۰$) پذیرفته شده، آزمون تی مورد تأیید است. میانگین پاسخ‌های ارائه‌شده توسط نمونه آماری در مورد ضرورت و لزوم تأسیس پلیس یگان ویژه زن بر اساس طیف لیکرت، ۳/۷۶ از ۵ است و چنانچه این میانگین به جامعه تعمیم داده شود، میانگین پاسخ‌ها در دامنه ۳/۶۳ تا ۳/۹۰ قرار می‌گیرد. از آنجا که حد بالای این دامنه بیشتر از ۳ است، می‌توان استدلال کرد که ضرورت و لزوم تأسیس پلیس یگان ویژه زن از نظر جامعه آماری مورد تأیید است.

سؤال دوم: میزان موفقیت یگان ویژه پلیس زن در مأموریت‌ها به چه میزان خواهد بود؟

جدول ۹. آماره‌های یک نمونه‌ای

انحراف معیار	میانگین	تعداد	آماره‌ها
۰/۷۲۱۴۱	۳/۸۱۱۲	۱۴۳	میزان موفقیت یگان ویژه پلیس زن در مأموریت‌ها

جدول ۱۰. آزمون تی تک نمونه‌ای - میزان موفقیت پلیس یگان ویژه زن در مأموریت‌ها

فاصله اطمینان ۹۵٪ اختلاف	میانگین اختلاف	سطح معناداری	درجه آزادی	مقدار آماره تی	آزمون تی تک نمونه
۳/۹۳۰۴	۳/۶۹۱۹	۳/۸۱۱۱۹	۰/۰۰۰	۱۴۲	۶۳/۱۷۵
میزان موفقیت پلیس یگان ویژه زن در مأموریت‌ها					

بر اساس جداول ۹ و ۱۰، مقدار تی به دست آمده برابر با ۶۳/۱۷۵ است و از آنجا که این مقدار در سطح اطمینان بیش از ۹۹ درصد ($\text{sig} = 0/000$) پذیرفته شده، آزمون تی مورد تأیید است. میانگین پاسخ‌های ارائه شده توسط نمونه آماری در مورد میزان موفقیت پلیس یگان ویژه زن در مأموریت‌ها بر اساس طیف لیکرت، ۳/۸۱ از ۵ است و چنانچه این میانگین به جامعه تعمیم داده شود، میانگین پاسخ‌ها در دامنه ۳/۶۹ تا ۳/۹۳ قرار می‌گیرد. از آنجا که حد بالای این دامنه بیشتر از ۳ است، می‌توان استدلال کرد که موفقیت پلیس یگان ویژه زن در مأموریت‌ها از نظر جامعه آماری مورد تأیید است.

سؤال سوم: چالش‌ها و نیازمندی‌های پلیس یگان ویژه زن چیست؟

جدول ۱۱. آماره‌های یک نمونه‌ای

انحراف معیار	میانگین	تعداد	آماره‌ها
۰/۷۳۸۳۴	۴/۲۲۴۵	۱۴۷	چالش‌ها و نیازمندی‌های پلیس یگان ویژه زن

جدول ۱۲. آزمون تی تک نمونه‌ای - میانگین متغیر چالش‌ها و نیازمندی‌های پلیس یگان ویژه زن

فاصله اطمینان ۹۵٪ اختلاف	میانگین اختلاف	سطح معناداری	درجه آزادی	مقدار آماره تی	آزمون تی تک نمونه
۴/۳۴۴۸	۴/۱۰۴۱	۴/۲۲۴۴۹	۰/۰۰۰	۱۴۶	۶۹/۳۷۱
چالش‌ها و نیازمندی‌های پلیس یگان ویژه زن					

بر اساس جداول شماره ۱۱ و ۱۲، مقدار تی به دست آمده برابر با ۶۹/۳۷۱ است و از آنجا که این مقدار در سطح اطمینان بیش از ۹۹ درصد ($\text{sig} = 0/000$) پذیرفته شده، آزمون تی مورد تأیید است. میانگین پاسخ‌های ارائه شده توسط نمونه آماری در مورد چالش‌ها و نیازمندی‌های پلیس یگان ویژه زن بر اساس طیف لیکرت،

۳/۷۶ از ۵ است و چنانچه این میانگین به جامعه تعمیم داده شود، میانگین پاسخ‌ها در دامنه ۴/۱۰ تا ۴/۳۴ قرار می‌گیرد. از آنجا که حد بالای این دامنه بیشتر از ۳ است، می‌توان استدلال کرد که شاخص‌های مربوط به چالش‌ها و نیازمندی‌های پلیس یگان ویژه زن از نظر جامعه آماری مورد تأیید است.

آزمون فریدمن: اکنون پس از تأیید سه متغیر (سؤال) تحقیق، جهت به‌دست آوردن هر یک از شاخص‌های اشاره شده برای سنجش متغیرها، از آزمون فریدمن استفاده شده که نتیجه آن به شکل جدول ۱۰ آورده شده است و شامل میانگین رتبه‌ای و اولویت شاخص‌های موردنظر است.

جدول ۱۳. رتبه‌بندی گویه‌های مربوط به متغیرها

متغیر سوم			متغیر دوم			متغیر اول		
اولویت	میانگین رتبه‌ای	گویه‌ها	اولویت	میانگین رتبه‌ای	گویه‌ها	اولویت	میانگین رتبه‌ای	گویه‌ها
۵	۶/۷۵	۱	۱۲	۴/۶۷	۱	۵	۵/۹۴	۱
۳	۶/۸۸	۲	۱۰	۵/۶۱	۲	۷	۴/۹۷	۲
۱۱	۵/۸۸	۳	۳	۷/۶۶	۳	۹	۴/۵۲	۳
۴	۶/۷۸	۴	۹	۵/۸۵	۴	۳	۶/۲۷	۴
۲	۶/۹۳	۵	۱۱	۵/۵۲	۵	۸	۴/۵۴	۵
۹	۶/۲۵	۶	۷	۶/۳۶	۶	۱۰	۴/۲۶	۶
۱۰	۵/۹۶	۷	۸	۶/۱۳	۷	۴	۶/۰۷	۷
۷	۶/۵۳	۸	۶	۶/۶۲	۸	۲	۶/۳۲	۸
۱۲	۵/۸۴	۹	۴	۶/۶۸	۹	۶	۵/۷۶	۹
۸	۶/۴۸	۱۰	۵	۶/۶۵	۱۰	۱	۶/۳۴	۱۰
۱	۷/۰۳	۱۱	۲	۷/۸۶	۱۱			
۶	۶/۷۰	۱۲	۱	۸/۴۰	۱۲			
تعداد		۱۴۷	تعداد		۱۳۹	تعداد		۱۴۰
کای اسکوتر		۳۶/۲۰۴	کای اسکوتر		۱۸۲/۹۷۲	کای اسکوتر		۱۲۹/۰۱۳
درجه آزادی		۱۱	درجه آزادی		۱۱	درجه آزادی		۹
میزان خطا		۰/۰۰۰	میزان خطا		۰/۰۰۰	میزان خطا		۰/۰۰۰

تحلیل آزمون

- بررسی قسمت اول جدول ۱۳ در خصوص گویه‌های مربوط به متغیر «ضرورت و لزوم تأسیس پلیس یگان ویژه زن» نشان می‌دهد که گویه‌های «توجه به ملاحظات قانونی»، «توجه به مسائل فقهی در برخورد با زنان»، «تأسیس پلیس یگان ویژه زن صرفاً در شهرهای بزرگ»، «توجه به حقوق شهروندی زنان جامعه»

و «توجه به ویژگی‌های فردی زنان جامعه» به ترتیب، پنج اولویت اول از ضروریات و الزامات تأسیس پلیس یگان ویژه زن هستند.

- بررسی قسمت دوم جدول ۱۳ در خصوص گویه‌های مربوط به متغیر «میزان موفقیت پلیس یگان ویژه زن در مأموریت‌ها» نشان می‌دهد که گویه‌های «افزایش رضایت‌مندی مردم»، «ارتقای اعتبار سازمانی (سرمایه اجتماعی) ناجا»، «اعزام پلیس زن با پلیس مرد به مأموریت‌های یگان ویژه»، «موفقیت پلیس زن در شرایط ویژه مأموریت‌های یگان ویژه»، «داشتن قدرت تدافعی در مأموریت‌ها» و «عدم تأثیر احساسات زنانه بر کار آبی و اثربخشی پلیس یگان ویژه زن» به ترتیب، شش اولویت اول موفقیت پلیس یگان ویژه زن در مأموریت‌های محوله است.

- بررسی قسمت سوم جدول ۱۳ در خصوص گویه‌های مربوط به متغیر «چالش‌ها و نیازمندی‌های تأسیس پلیس یگان ویژه زن» نشان می‌دهد که گویه‌های «بررسی فقهی در خصوص البسه مورد استفاده»، «کسب آمادگی روحی و روانی ویژه مأموریت‌ها»، «کسب مهارت‌های تخصصی»، «کسب آمادگی جسمانی ویژه مأموریت‌ها»، «کسب دانش تخصصی» و «بررسی مقررات سازمانی در خصوص البسه مورد استفاده» به ترتیب، شش اولویت اول چالش‌ها و نیازمندی‌های تأسیس پلیس یگان ویژه زن است.

نتیجه‌گیری

اگرچه امروزه زنان در اکثر مأموریت‌های پلیس از قبیل کشف مواد مخدر، بررسی صحنه قتل و جسد مقتوله، تحقیقات خودکشی زنان، کنترل اماکن زنانه، کنترل ورود و خروج اتباع بیگانه و مسافران زن در مبادی ورودی و خروجی کشور حضور دارند، اما چنین به نظر می‌رسد که جامعه نیازمند حضور بیشتر این پلیس در شرایط و وضعیت‌های خاصی که می‌تواند منجر به شکل‌گیری انواع ناآرامی‌ها، رفتارهای جمعی، آشوب‌ها، رفتارهای پیش‌بینی‌ناپذیر و از این قبیل از سوی قشر زنان شود، است. بنابراین، مقاله حاضر با هدف بررسی جامعه‌شناختی نگرش کارکنان ناجا به تأسیس و راه‌اندازی پلیس یگان ویژه زنان در سه حوزه «ضرورت و لزوم تأسیس پلیس یگان ویژه زن»، «میزان موفقیت پلیس یگان ویژه زن در مأموریت‌ها» و «چالش‌ها و نیازمندی‌های پلیس یگان ویژه زن» انجام شده است.

نتایج تحقیق نشان می‌دهد که از نظر پاسخگویان، به دلایلی از جمله «توجه به ملاحظات قانونی»، «توجه به مسائل فقهی در برخورد با زنان»، «توجه به حقوق شهروندی زنان جامعه» و «توجه به ویژگی‌های فردی زنان»، ضرورت زیادی برای تأسیس پلیس یگان ویژه زن وجود دارد. همچنین، پاسخ‌گویان معتقدند که با تشکیل پلیس یگان ویژه زن، با «افزایش رضایت‌مندی مردم» و «ارتقای اعتبار سازمانی (سرمایه اجتماعی) ناجا»، نه تنها این خلاء پر می‌شود، بلکه میزان موفقیت این پلیس در مأموریت‌های محوله «با حضور پلیس

مرد» و «در شرایط ویژه مأموریت‌های یگان ویژه» با «داشتن قدرت تدافعی در مأموریت‌ها» و «عدم تأثیر احساسات زنانه بر کارایی و موفقیت این پلیس» بالا بوده و می‌تواند به شکل موفقیت‌آمیزی، نقش آفرینی کند. البته پاسخ‌گویان معتقدند که باید چالش‌ها و نیازمندی‌های ذکرشده در تحقیق با دقت مورد بررسی قرار گرفته و مشکلات تأسیس و سازمان‌دهی این پلیس برطرف شود.

بررسی ادبیات تحقیقات پیشین نیز نشان داد که اغلب پژوهش‌های علمی انجام شده در ارتباط با موضوع، در حوزه کاری پلیس یگان ویژه بدون در نظر گرفتن نقش اختصاصی پلیس زن صورت گرفته است. لذا تحقیقاتی همچون تحقیق الباسی، عشایری و چراغی (۱۳۸۷) به بررسی رابطه فنون متقاعدسازی با روحیه پرسنل یگان ویژه تهران بزرگ و تحقیق مهری‌نژاد، مجیدی و صیدی (۱۳۸۷) به بررسی عوامل استرس‌زای کارکنان پایور یگان ویژه پرداخته است. مقاله شایگان (۱۳۹۰) نیز به عوامل مؤثر بر رضایت‌مندی کارکنان و نگهداشت پلیس زن تمرکز داشته است؛ درحالی‌که مقاله حاضر با هدف بررسی جامعه‌شناختی نگرش کارکنان ناجا به تأسیس و راه‌اندازی پلیس یگان ویژه زن در سه حوزه ضرورت تأسیس، میزان موفقیت و چالش‌ها و نیازمندی‌های این پلیس انجام شد.

پیشنهادها

در راستای اهداف و سؤالات تحقیق و با توجه به یافته‌ها و نتایج به‌دست‌آمده، پیشنهادهای کاربردی به شرح زیر ارائه می‌شود:

- در چند شهر بزرگ کشور، پلیس یگان ویژه زن به‌صورت آزمایشی راه‌اندازی شود و پس از رفع مشکلات و الزامات آن، نسبت به راه‌اندازی آن در کل کشور اقدام شود.
- آموزش و کسب دانش و مهارت‌های تخصصی پلیس یگان ویژه زن پس از انجام تحقیقات لازم برنامه‌ریزی و به صورت هدفمند انجام پذیرد.
- برنامه‌ریزی و اقدامات لازم به‌منظور کسب آمادگی‌های جسمانی، روحی و روانی پلیس یگان ویژه زن متناسب با مأموریت‌های محوله انجام پذیرد.
- متناسب با مأموریت‌های پلیس یگان ویژه زن، البسه مخصوص با توجه به ملاحظات فقهی، قانونی، فرهنگی و سازمانی طراحی و تهیه شود.
- در صورت شروع فعالیت پلیس یگان ویژه زن، انجام مأموریت‌ها بهتر است با حضور فیزیکی و همراهی کارکنان مرد انجام پذیرد.
- جهت انجام برنامه‌ریزی‌های دقیق و علمی، تحقیقات مشابه در سطوح مختلف برون سازمان به‌ویژه قشر زنان جامعه انجام پذیرد.

منابع

- اتکینسون، ریتا، ال؛ اتکینسون، ریچارد، اس و هیلگارد، ارنست، آر (۱۳۶۸). زمینه روان‌شناسی (محمدتقی براهنی و دیگران، مترجم). تهران: انتشارات رشد.
- الیاسی، محمدحسین؛ عشایری، حسن و چراغی، غلامرضا (زمستان ۱۳۸۷). رابطه بهره‌گیری از فنون متقاعدسازی با روحیه پرسنل یگان ویژه تهران بزرگ برای مداخله در بحران‌ها، فصلنامه پژوهش‌های مدیریت انتظامی. ۴۳۰، صص ۴۱۶-۴۳۶. بازیابی از: <http://fa.journals.sid.ir/ViewPaper.aspx?id=129095>
- رجیبی، ابراهیم (زمستان ۱۳۹۰). پلیس زن و حقوق شهروندی زنان بزه‌کار و بزه دیده در جرائم مواد مخدر و روان‌گردان، فصلنامه مطالعات پیشگیری از جرم. ۴۶، صص ۱۳۵-۱۵۸. بازیابی از: <https://goo.gl/Wl8doA>
- شریفی، حسن پاشا (۱۳۸۱). اصول روان‌سنجی و روان‌آزمایی. تهران: رشد
- شاکری، رضا (۱۳۸۱). پلیس، مردم و امنیت عمومی. تهران: سازمان عقیدتی و سیاسی ناجا.
- شایگان، فریبا (پاییز ۱۳۸۲). مبانی و اصول به‌کارگیری پلیس زن. فصلنامه دانش انتظامی. ۵، صص ۱۰۲-۱۱۹. بازیابی از: magiran.com/p148692
- شایگان، فریبا (۱۳۹۰). بررسی عوامل مؤثر بر نگهداشت پلیس زن. فصلنامه علمی ترویجی منابع انسانی. ۶، صص ۶۳-۸۲. بازیابی از: <https://goo.gl/zs5Hjg>
- کلاین برگ، اتو (۱۳۶۸). روان‌شناسی اجتماعی (علی‌محمد کاردان، مترجم). تهران: نشر اندیشه.
- محکی، علی اصغر و بدیعی، نعیم (بهار ۱۳۸۴). پلیس و مردم در مطبوعات: تحلیل محتوای شیوه‌نامه ارائه رابطه پلیس و مردم در مطبوعات ایران. فصلنامه علوم اجتماعی. ۱۲، صص ۲۸ و ۲۹، صص ۲۷۳-۳۱۳. بازیابی از: http://qjss.atu.ac.ir/article_5278.html
- مخدوم، حمیدرضا و محمودی، نقی (۱۳۹۰). نقش پلیس زن در برخی کشورهای جهان. فصلنامه علمی ترویجی مطالعات بین‌المللی پلیس. ۲، صص ۱۰۵-۱۳۳. بازیابی از: <https://goo.gl/xQpJCS>
- مهری نژاد، سید ابوالقاسم؛ مجیدی، عبدالله و صیدی، وکیل (بهار ۱۳۸۷). عوامل استرس‌زای کارکنان پایور یگان ویژه پاسداران در کنترل اغتشاشات. فصلنامه مطالعات مدیریت انتظامی. ۳، صص ۲۷-۳۹. بازیابی از <http://fa.journals.sid.ir/ViewPaper.aspxid=97945>
- نجفی آرنبدادی، علی حسین (۱۳۶۸). دانشنامه جرم‌شناسی. تهران: دانشگاه شهید بهشتی.
- نوری شمیرانی، کسری (مهر ۱۳۷۸). آسیب‌شناسی نیروهای انتظامی ایران. ماهنامه گزارش. ۱۴۰، صص ۱۹-۲۳. بازیابی از: <http://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/471074>
- معاونت اجتماعی ناجا (۱۳۸۳). سیر تحولی ناجا. تهران: معاونت اجتماعی ناجا.
- وبلاگ زن آیت (خرداد ۱۳۸۸). بررسی نقش زنان پلیس در افزایش امنیت اجتماعی. تاریخ دسترسی: ۱۳۹۵/۰۹/۲۸، بازیابی از: <http://zaneayat.blogfa.com/post-6.aspx>
- وبگاه جنوب نیوز (مرداد ۱۳۹۵). پلیس ضد شورش ایران چگونه شکل گرفت. تاریخ دسترسی: ۱۳۹۵/۰۹/۲۹، بازیابی از: <http://tnews.ir/news/bcb467278077.html>
- Brantingham, P. L. & Brantingham, P. J. (1993). Environment, routine and situation: toward a pattern theory of crime. *Advances in Criminological Theory*, Volume 5, P 259-294. Retrieved from: <https://goo.gl/A1we2E>
- Granovetter, Mark (1978). Threshold models of collective behavior. *American Journal of Sociology*. Vol 83, No 6, P 1420-1443. Retrieved from: <https://goo.gl/VS6CS8>
- Riots Communities and Victims Panel. (2011). 5 days in August: An interim report on the 2011 English riots. Technical Report Riots Communities and Victims Panel. Retrieved from: <https://goo.gl/JH06qv>
- Schutte, S. & Weidmann, N. B. (2011). Diffusion patterns of violence in civil, wars *Political Geography*.